

SÍNDIC DE GREUGES DE LA COMUNITAT VALENCIANA REGISTRE GENERAL
28/07/2008
EIXIDA NUM. 13489

Conselleria d'Educació
Hble. Sr. Conseller
Av. Campanar, 32
VALENCIA - 46015

=====
Ref. Queja nº 080460
=====

Assumpte: substitució d'educadora

Hble. Sr.,

(...) va subscriure, davant esta institució, un escrit de queixa que va estar registrat amb el número de referència indicat més amunt, i en el qual substancialment denunciava el seu malestar com a mare d'un alumne de l'Escola Infantil El Partidor d'Alcoi, d'Alacant, a causa de l'absència d'educador com a conseqüència d'una baixa per trasllat que s'havia creat en el centre. Esta situació obliga a enviar els xiquets a casa quan, per motius justificats, falta alguna educadora.

En considerar que la queixa reunia els requisits establits en els articles 12 i 17 de la Llei 11/1988, de 26 de desembre, del Síndic de Greuges, va ser admesa a tràmit i vam demanar informació suficient sobre la qüestió plantejada a la Conselleria d'Educació, la qual ens va indicar en el seu informe de 25 d'abril el que transcrivim seguidament:

En la seua pregunta manifesta el seu malestar per l'absència d'un educador.

A continuació li indique el procés seguit des d'esta Direcció General de Personal per a solucionar el problema amb la major rapidesa possible:

- Amb data 18 de gener del 2008, la Direcció Territorial comunica la renúncia del titular que ocupava la plaça d'educador.
- Amb data 25 de gener del 2008, sol·licitem la nova autorització de creació de lloc de treball a Hisenda.
- Amb data 7 de març del 2008, Funció Pública envia el nomenament.
- Actualment l'educadora està incorporada al centre.

La comunicació rebuda de l'Administració educativa va ser posada de manifest a la interessada amb l'objecte que, si ho considerava convenient, formulara les al·legacions que considerara adequades, però no consta en esta institució l'entrada de cap escrit en el sentit indicat, per la qual cosa la informació de l'Administració educativa adquirix la presumpció de vàlida, ja que no s'ha aportat cap element que desvirtue esta presumpció, per això, en principi, l'actuació pública desenvolupada per l'Administració educativa no pot ser retreta per esta institució, atés que, segons vam constatar, va substituir l'educador en situació de baixa laboral i va adoptar les mesures necessàries tendents a minimitzar, en la mesura que fóra possible, els efectes que provocaren les baixes del personal docent, i el procediment seguit a fi que la substitució fóra ajustada a dret.

Tot i la resolució favorable de l'assumpte no és obstacle perquè esta institució realitze una reflexió sobre això, ja que no són infreqüents les queixes amb contingut idèntic al de la que ens ocupa, i són constants les recomanacions que esta institució dirigix, any rere any, a l'Administració pública valenciana perquè adopte totes les mesures que siguen necessàries per a garantir, en tot cas, el dret a l'educació, ja que en un sistema educatiu, en què la transmissió de coneixements i la formació integral de l'alumnat directament vinculat a la relació professor-alumne, especialment en les primeres etapes de la formació escolar, l'absència, fins i tot temporal, d'un dels pols de la relació educativa així configurada, determina la interrupció immediata del correcte procés educatiu.

La consecució d'una educació de qualitat requerix que la vacant generada per un professor que causa una situació de baixa siga coberta immediatament, de manera que, en la mesura de les possibilitats organitzatives, no existisca un període de temps de "buit educatiu" o que, en cas d'existir, siga el més curt possible.

En l'ordre educatiu, la LOGSE (Llei Orgànica 1/1990, de 3 d'octubre, d'ordenació general del sistema educatiu) reconeix en l'article 36 el dret que assistix l'alumnat amb necessitats educatives especials, ja siguen temporals o permanents, a disposar dels recursos necessaris per a assolir, dins el sistema educatiu, els objectius establits, amb caràcter general, per a tot l'alumnat.

En el mateix sentit, l'article 37 del mateix cos legal disposa que per assolir les finalitats assenyalades en l'article, el sistema educatiu haurà de disposar de les especialitats corresponents i de professionals qualificats, com també dels mitjans i materials necessaris per a la participació en el procés d'aprenentatge de l'alumnat amb necessitats educatives especials.

En l'àmbit de la legislació educativa, el Decret 39/1998, de 31 de març, del Govern valencià, d'ordenació de l'educació per a l'atenció de l'alumnat amb necessitats educatives especials, ha estat l'encarregat de desenvolupar i plasmar els principis anteriorment ressenyats en este àmbit específic.

L'article 3 d'esta norma indica de manera incontestable i precisa que "1. a fi de fer efectiu el principi d'igualtat d'oportunitats i el dret de l'alumnat amb necessitats educatives especials a una educació de qualitat, l'administració educativa de la Generalitat Valenciana haurà de garantir les mesures i els mitjans necessaris en la forma que estableix el present decret. La Conselleria de Cultura, Educació i Ciència haurà de vetlar perquè s'eliminen les barreres físiques i comunicatives.

2. La Conselleria de Cultura, Educació i Ciència haurà de vetlar perquè l'alumnat amb necessitats educatives especials tinga l'ajuda necessària per a progressar en el seu desenvolupament i procés d'aprenentatge, d'acord amb les seues capacitats."

Per la seua banda, l'article 4, amb la finalitat de garantir l'efectivitat d'estos drets, estableix que "la Conselleria de Cultura, Educació i Ciència haurà de dotar els centres docents sostinguts amb fons públics de recursos, mitjans i suports complementaris als previstos amb caràcter general en compliment del que disposa la Llei Orgànica 1/1990, de 3 d'octubre, quan el nombre d'alumnat amb necessitats educatives especials escolaritzat en estos i la naturalesa d'estes així ho requerisca", i tot seguit afegix que, en conseqüència "L'administració educativa facilitarà als centres docents públics dependents de la Generalitat Valenciana l'equipament didàctic i els mitjans tècnics necessaris que possibiliten la participació de l'alumnat amb necessitats educatives especials en totes les activitats escolars" (article 5). De la mateixa manera, i insistint en esta línia de pensament, l'article 10 d'esta norma estableix que "l'Administració educativa procurarà una atenció prioritària al conjunt de factors que afavorixen la qualitat i millora de l'ensenyament de l'alumnat amb necessitats educatives especials. Amb esta finalitat, adoptarà les mesures oportunes per a la qualificació i formació del professorat, l'elaboració dels projectes curriculars i de la programació docent, la dotació de mitjans personals i materials, i la promoció de la innovació i investigació educativa."

Per la seua banda, la Llei Orgànica 9/1995, de 20 de novembre, de participació, avaluació i govern dels centres docents, en la seua disposició addicional segona, referida a l'escolarització d'alumnes amb necessitats educatives especials, aplicables a centres docents sostinguts amb fons públics, independentment de la seua titularitat, estableix que "les administracions educatives hauran de dotar els centres docents dels recursos necessaris per a atendre adequadament estos alumnes. Els criteris per a determinar estes dotacions seran els mateixos que per als centres sostinguts amb fons públics."

Conseqüentment amb el que hem dit més amunt, l'alumnat amb necessitats educatives especials té dret que l'Administració educativa els facilite l'accés als recursos, els mitjans materials o les ajudes específiques per a la seua participació en el procés d'aprenentatge en condicions d'igualtat respecte de la resta de l'alumnat, de manera que puguen assolir els objectius educatius establits amb caràcter general.

La problemàtica plantejada en el present expedient de queixa ha de ser analitzada partint de les normes anteriorment expressades i, sobretot, dels principis i de la filosofia que en prové. El simple estudi de la normativa que sobre persones amb discapacitat ha sorgit a l'abric de la Constitució espanyola i, especialment, de l'article 49, posa de manifest que l'objectiu final que ha de perseguir l'actuació dels poders públics en este àmbit i que ha de garantir en la mesura de les seues possibilitats és la millora de la qualitat de vida d'este grup heterogeni de persones, mitjançant la consecució de la seua plena integració social, i per això mateix, mitjançant la plena consecució de la seua igualtat efectiva amb la resta del cos social.

En este sentit, es pot afirmar, sense por a errar a l'excés, que totes les obligacions i els deures d'actuació que la legislació imposa als poders públics es troben directament destinats a la consecució d'estos objectius. Per això mateix, i considerat a la inversa, l'actuació dels poders públics en este àmbit ha de ser analitzada i jutjada d'acord amb la contribució que esta realitze a la satisfacció d'aquells.

En este sentit, i tot i el compliment formal de les obligacions més immediates que pesen sobre l'Administració educativa (avaluació de la discapacitat i escolarització del menor en un centre adequat a les seues necessitats, dotats dels mitjans personals que resulten necessaris), l'actuació pública descrita anteriorment no pot meréixer, per part d'esta institució, la consideració de plenament ajustada a dret i respectuosa amb els drets dels interessats.

En efecte, de la normativa anteriorment enunciada es deduïx que, a fi de satisfer el principi d'economia i com a conseqüència del principi de responsabilitat pública, les administracions públiques han de garantir l'existència dels mitjans tècnics i personals necessaris per a garantir l'escolarització de les persones amb discapacitat, i promoure així tant l'efectivitat del dret a una educació de qualitat com la integració social, i permetre amb això la consegüent consecució de la millorar en la qualitat de vida d'estes persones.

La satisfacció tardana i parcial dels drets anteriorment esmentats ha de ser entesa com una causa directa de perjudicis per a la igualtat efectiva en el gaudi del dret a l'educació i, a més, com un incompliment de les obligacions que, en este àmbit, pesen sobre els poders públics.

Per tot el que hem exposat més amunt i de conformitat amb el que hi ha previst en l'article 29 de la Llei de la Generalitat Valenciana 11/1988, de 26 de desembre, reguladora d'esta institució, formulem a la Conselleria d'Educació els suggeriments següents:

- Primer. Que adopte totes les mesures organitzatives i pressupostàries que calguen per a dotar de recursos personals i materials, a fi que l'alumnat amb discapacitat gaudisca del dret a una educació de qualitat en condicions de plena igualtat i efectivitat.

- Segon. Que, en casos com l'analitzat, s'agilite al màxim –en l'àmbit de les respectives competències de cada òrgan involucrat en eixe procés- tant els tràmits administratius de creació i provisió de llocs de treball com –i especialment- els tràmits previs d'avaluació de futures necessitats, tot això a fi de garantir dins el termini corresponent l'adequada escolarització de l'alumnat discapacitat.

Així mateix, d'acord amb la normativa citada, li agraïm que ens remeta en el termini d'un mes el preceptiu informe en què ens manifeste si accepta el suggeriment que li fem o, si s'escau, les raons que considere per a no acceptar-lo.

Perquè en prenga coneixement, li fem saber, igualment, que a partir del mes següent a la data en què s'ha dictat la present resolució, la inserirem en la pàgina web de la institució.

Atentament,

Carlos Morenilla Jiménez
Síndic de Greuges e. f. de la Comunitat Valenciana